

Kære børne- og undervisningsminister

Tillykke med ministerposten. Vi glæder os over retningen i "Retfærdig retning for Danmark", hvor vi ser mange sammenfald med GL's ønsker og synspunkter. Vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbejde til gavn for fremtidens generationer og håber, at vi i fællesskab kan sikre høj kvalitet i de gymnasiale uddannelser.

For de gymnasiale uddannelser er en succes. En gymnasial uddannelse (stx, hf, hhx, htx, eux) er stadig den mest populære ungdomsuddannelse blandt de unge, og gymnasiet løfter en vigtig samfundsopgave med at uddanne og danne over 70 % af en ungdomsårgang. Desuden bidrager sektoren til at bryde den sociale arv og løfter en stor integrationsopgave. Derfor skal vi passe godt på vores gymnasiale uddannelser. GL repræsenterer underviserne på de gymnasiale uddannelser, nærmere bestemt omkring 15.000 gymnasielærere, og vi har den seneste tid oplevet konstante nedskæringer og uhensigtsmæssige politiske beslutninger. Vi vil i dette brev skitsere nogle af vores bekymringer og forslag til løsninger.

Overblik over GL's forslag:

Kritisk økonomisk situation giver lavere kvalitet

s.3

Der skal reinvesteres i sektoren ud fra en erkendelse af, at alle skoler er ramt.

Institutionsstrukturen fungerer

s. 3

Der skal indhentes *evidens* for, hvorvidt eventuelle justeringer i institutionsstrukturer medfører højere faglighed. Der skal arbejdes på at tiltrække elever til erhvervsuddannelserne og fastholde elever på de ungdomsuddannelser, der har højt frafald.

Almindelse og SRP/SOP skal have bedre rammer

s. 3

Der skal udmeldes en central norm for censur af SRP/SOP, der afspejler opgavens øgede omfang. Det stigende fokus på målstyring af sektoren skal begrænses.

Selvejet medfører fokus på økonomi frem for undervisning

s.4

Undervisningsbevillingen skal i højere grad gives pr. klasse. Tilskuddet til gymnasial undervisning skal bruges til undervisning. Ansvar for bygningerne kan placeres hos staten. Gymnasiernes kapacitet skal fastsættes af en politisk instans.

Den skæve elevfordeling presser sammenhængskraften og skolernes økonomi

s.5

Der skal udarbejdes lokale regler for elevfordelingen. Ventelisterne skal afskaffes, antallet af profilgymnasier skal begrænses, der skal etableres et garantiskolesamarbejde, hvor ingen udmelder elever, før de er sikret plads på en anden uddannelse, *eller* der skal indføres distriktsgymnasier.

De nye regler for elevoptag er for bureaukratiske og rammer skævt

s.5

Karakterkravet til gymnasiet skal droppes og reglerne skal forsimples.

Sprogfagene lider	s. 5
Det skal være muligt at designe nye studieretninger med fleksible krav til tilrettelæggelsen, skolerne skal opfordres og økonomisk tilskyndes til at ansøge om studieretninger, der knytter fortsættersprog som studieretningsfag på a-niveau stærkere til eksisterende studieretninger. Det skal være muligt at tage begyndersprog på A-niveau som studieretningsfag, også på de studieretninger, der ikke er sproglige, der skal oprettes en særlig pulje med det formål at give tilskud til skolerne ved oprettelse af sproghold på højt niveau og særlige sproglinjer, der skal laves en målrettet indsats for at få flere til at vælge sprog på de erhvervsgymnasiale uddannelser og på hf.	
Der er udfordringer med kvalitet og lærerkompetencer på eux	s. 6
Alle lærere, der underviser i gymnasiale fag på eux, skal have gymnasialt pædagogikum. Afkortning af timerne i gymnasiale fag skal mindskes, fag, der afsluttes på gymnasialt niveau, skal gennemføres af lærere med gymnasialt faglige kompetencer, muligheden for afstigning med studiekompetence efter det studiekompetencegivende forløb på andet år på eux merkantil skal stoppes.	
GL ønsker udvikling af prøveformerne og genindførelse af adgang til it under eksamen	s. 6
Der skal igen indføres adgang til it under eksamen med tilhørende kontrolforanstaltninger mod snyd for at beskytte den nationale standard og elevernes retssikkerhed. GL ønsker desuden, at der iværksættes et udviklingsarbejde med henblik på at gennemtænke og udvikle gymnasiets prøveformer, så der er en bedre sammenhæng mellem prøverne og undervisningen.	
VUC sikrer gymnasial uddannelse for voksne i hele landet	s. 7
Der skal tilføres midler til nødlidende VUC-afdelinger. Ressourcetildelingen til landets VUC'er skal understøtte den brede geografiske uddannelsesdækning.	
Behov for en ny karakterskala	s. 7
Karakteren -3 skal afskaffes, og springene mellem skalaens midterkarakterer skal gøres mindre og ens fx ved at introducere en midterkarakter mere; skalaen kunne således hedde 00-2-4-6-8-10-12. Skalaens trinbeskrivelser skal ændres, og det skal drøftes, hvor meget karakterer bør fylde i gymnasieforløbet.	
Faglærte med studentereksamen klarer sig godt	s. 8
Vejledningsloven skal ændres, så Studievalg Danmark også kan vejlede unge under og efter en gymnasieuddannelse om mulighederne for at tage en erhvervsuddannelse.	
Hf skal gøre mere trygt for eleverne	s. 8
Hf elever skal starte i deres fagpakkeklasse, når de starter på hf, og undervisningen i fagene og i projekt- og praktikforløb tones i forhold til elevernes valg	

Kritisk økonomisk situation giver lavere kvalitet

Siden 2016 har de gymnasiale uddannelser været underlagt omprioreringsbidrag og EUD-budgetforlig. Det betyder, at der i år er knap 1,5 mia. kr. mindre at uddanne studenter for. *Det har ramt såvel store som små skoler hårdt hele landet over.* Vi har sagt farvel til hver tiende gymnasielærer, mens der kun har været et lille fald i antallet af elever. Det betyder, at en i forvejen presset lærer-elev ratio er blevet forværret. Tre ud af ti lærere svarer i en undersøgelse, at de ikke kan stå inde for den undervisning, de i dag har mulighed for at levere. Og en stor del af lærerne skriver, at de ikke længere kan give eleverne den nødvendige feedback, samt at det er blevet sværere at differentiere undervisningen. På VUC har flere afdelinger drejet nøglen

om, så det nu bliver vanskeligere for voksne at opkvalificere sig, og dette har især ramt områder af Danmark, hvor der ikke er andre uddannelses tilbud og som har en befolkningssammensætning, som ikke har tradition for at tage en uddannelse. Det er derfor en glædelig nyhed, at der nu tegner sig et flertal for at afskaffe omprioriteringsbidraget. Men der er brug for mere end det.

GL foreslår:

- At der reinvesteres i sektoren, så økonomien på landets gymnasier og VUC'er genoprettes, så alle unge og voksne i landet har mulighed for at få gymnasial uddannelse af høj kvalitet, hvor der er tid og plads til den enkelte. Det er vigtigt at arbejde ud fra en erkendelse af, at alle skoler er ramt.

Institutionsstrukturen fungerer

Den seneste regering igangsatte et kortlægningsarbejde omkring institutionsstrukturen med et særligt fokus på at undersøge, hvorvidt fusioner og sammenlægninger kan øge kvaliteten og økonomien. En GL-undersøgelse blandt gymnasielærere på fusionerede skoler viser, at det typisk medfører en større afstand mellem medarbejdere, ledelsen og beslutningerne. De fleste fusioner bliver begrundet i økonomi og udføres ud fra en tro på stordriftsfordele. Der er dog ingen entydig forskning der viser, at fusioner skaber bedre økonomi på skolerne. Samtidig har der fra flere sider været et ønske om at ændre ved strukturen på ungdomsuddannelserne for at få flere til at vælge en erhvervsuddannelse. Dette gøres ikke ved tiltag overfor de gymnasiale uddannelser. Vi vil kraftigt advare imod en omstrukturering af ungdomsuddannelserne af den grund. Vi risikerer at ødelægge en succes i forsøget på at ændre de unges valg af uddannelse – uden at kunne forvente, at en omstrukturering vil have den ønskede effekt.

GL foreslår:

- At der indhentes *evidens* for, hvorvidt eventuelle justeringer i institutionsstrukturer medfører højere faglighed.
- At der arbejdes på at tiltrække elever til erhvervsuddannelserne og at fastholde elever på de ungdomsuddannelser, der har højt frafald.

Almendannelse og SRP/SOP skal have bedre rammer

Ved Gymnasireformen 2017 var der enighed om at fastholde formålet med, at de gymnasiale uddannelser skal være almindeligdannende. Derfor er det vigtigt at understøtte grundlaget for, at eleverne kan udvikle deres evne til at agere i tilværelsen som myndige, kritiske, demokratiske og beslutningsdygtige borgere. Det sker ved at skabe de bedste rammer for undervisning af høj kvalitet og alle de andre dannende aktiviteter, der foregår på tværs og ud over fagene – fx i elevråd eller mindre formelle fysiske og digitale fællesskaber. Når almindelsen skal understøttes, er det afgørende, at man ikke reducerer den til målbare størrelser som fx individuelle faglige præstationer eller elevtilfredshed og ignorerer kompleksiteten i en proces, der kræver rum til, at eleverne åbner sig selv over for fag og omverdenen, udfordres og dannes til vidende, kompetente og kritiske mennesker. Den stramme politiske styring og fokus på målbare effekter af undervisningen levner mindre tid til dannelsen. Det er vigtigt, at man ser samlet på at fremme en skolekultur som ikke er "teaching to the test", og som baserer sig på tillid til de fagprofessionelle.

Et vigtigt element i studieforberedelsen samt i reformens fastholdelse af det tværfaglige arbejde er de store skriftlige opgaver, som fx studieretningsprojektet, og det blev krævet, at der blev afsat fordybelsestid til selvstændigt skriftligt arbejde i forbindelse med samspil mellem fagene. Som led i reformen blev prøven i AT og den eksternt bedømte større skriftlige opgave lagt sammen til én eksamensbegivenhed, hvor eleven

skulle til mundtligt forsvar af det hjemmeskrevne studieretningsprojekt/SOP-opgave. GL støtter et mundtligt forsvar af SRP/SOP, men det er vigtigt at fastholde fokus på, at det først og fremmest er en *skriftlig* opgave, og at ejerskabet til opgaven efterprøves i et mundtligt forsvar, og dermed er en god studieforberedelse til de videregående uddannelser. Frem for at videreføre den tidligere ordning med ekstern censur og honorering for bedømmelse af den større skriftlige opgave, har ministeriet imidlertid gennemtruffet en model, hvor lærers og censors aflønning for at bedømme både den skriftlige opgave og den mundtlige præsentation overlades til lokal forhandling. Det underminerer den nationale standard for en eksamensbegivenhed, der er en væsentlig del af reformen.

GL foreslår:

- At der udmeldes en central norm for censur af SRP/SOP, der afspejler opgavens øgede omfang.
- At det stigende fokus på målstyring af sektoren (fx elevtilfredshedsmålinger, diverse sammenligninger og målinger af løfteevne, karaktergennemsnit mm) begrænses.

Selvejet medfører fokus på økonomi frem for undervisning

GL ønsker et opgør med den u hensigtsmæssige konkurrence om eleverne, som skyldes bestyrelsernes ønske om at optimere økonomien. Undervisningen skal igen være højeste prioritet.

GL foreslår:

- At undervisningsbevillingen i højere grad gives pr. klasse i stedet for pr. elev. Det vil samtidig mindske det økonomiske incitament til at konkurrere om eleverne og være en mere omkostningsdækkende finansiering af gymnasierne.
- At tilskuddet til gymnasial undervisning bruges til undervisning. I dag bruger nogle skoler en del af undervisningstaxameteret på administration og bygninger.
- Det bør overvejes om det store ansvar, der følger med selveje af bygningerne, ligger bedre placeret hos staten.
- At gymnasiernes kapacitet fastsættes af en politisk instans.

Den skæve elevfordeling presser sammenhængskraften og skolernes økonomi

GL bifalder den tidligere regerings intention om at løse problemerne omkring elevfordelingen og opfordrer til, at der arbejdes på en hurtig løsning. Den aktuelle situation i fx Region Hovedstaden kalder på akut politisk handling. En række gymnasier i København er overansøgte, mens gymnasierne på Københavns vestegn er underansøgte. Problemer forstærkes af, at de unge søger mod de gymnasier, hvor eleverne har samme socioøkonomiske baggrund som dem selv. Det skader sammenhængskraften og den samfundsmæssige dannelse, som bør ske i et miljø, der afspejler den verden, de unge skal fungere i efter studentereksamen. Det udfordrer desuden skolerne økonomisk, og vi frygter skolelukninger som konsekvens.

GL foreslår:

- At der udarbejdes lokale/regionale regler for elevfordelingen mellem alle de gymnasiale uddannelser.
- At ventelisterne afskaffes, og det kun i særlige tilfælde er muligt at skifte mellem gymnasier.
- At antallet af profilgymnasier begrænses.
- At der etableres et garantiskolesamarbejde, hvor ingen udmelder elever, før de er sikret plads på en anden uddannelse eller andet relevant tilbud.
- *Eller*, at der indføres distriktsgymnasier, så eleverne fordeles på samme måde, som vi kender det fra folkeskoleområdet.

De nye regler for elevoptag er for bureaukratiske og rammer skævt

Gymnasireformen fra 2017 medførte nye optagelseskrav for de gymnasiale uddannelser. De nye regler rammer skævt, er komplicerede og unødigt bureaukratiske. Desuden gør reglen om, at skolerne skal reservere en plads til de elever, der søger, men først får besked sidst på sommeren om de lever op til adgangskravene, det vanskeligt for skolerne at planlægge det kommende skoleår.

GL foreslår:

- At karakterkravet til gymnasiet droppes.
- At reglerne, uanset adgangskravet, forsimples, og at adgang til gymnasiet fx gøres afhængig af standpunktskarakterer og ikke både standpunktskarakterer og eksamenskarakterer.

Sprogfagene lider

Sprog og sprogkompetencer spiller en afgørende rolle for, hvordan vi som borgere og samfund klarer os i fremtiden. GL er bekymret for udviklingen i elevernes valg af sprog. Situationen for sprogfagene i gymnasiet er problematisk, fordi et stigende antal elever vælger tre fremmedsprog, langt færre end tidligere vælger begynderprog og væsentligt færre har et 2. fremmedsprog som studieretningsfag. Der er brug for at vende udviklingen.

GL foreslår:

- At der åbnes op for mulighederne for at designe nye studieretninger med fleksible krav til tilrettelæggelsen. Skolerne kan direkte opfordres og økonomisk tilskyndes til at ansøge om studieretninger, der knytter fortsættersprog som studieretningsfag på a-niveau stærkere til eksisterende studieretninger.
- At der åbnes op for mulighederne for begynderprog på A-niveau som studieretningsfag, også på de studieretninger, der ikke er sproglige. Det skaber bedre muligheder for elevernes udvikling af sprog som en dobbeltkompetence.
- At der oprettes en særlig pulje med det formål at give tilskud til skolerne ved oprettelse af sproghold på højt niveau og særlige sproglinjer.
- At der laves en målrettet indsats for at få flere til at vælge sprog på de erhvervsgymnasiale uddannelser og på hf, f.eks. oprettelse af internationale forløb/studieretninger og integration af sprog i de store opgaver.

Der er udfordringer med kvalitet og lærerkompetencer på eux

GL støtter den politiske ambition om at skabe bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser og styrke udbuddet af eux. Men det er en forudsætning, at eux-uddannelserne hviler på kvalitet. Fordi eleverne har krav på at få den uddannelse, de er blevet lovet, og på at få de rette kompetencer til efterfølgende uddannelse og arbejdsliv. Men der er en række forhold ved eux-uddannelsen, som i dag spænder ben for kvaliteten. Derfor opfordrer GL til at sikre, at eleverne får den uddannelse, de er blevet lovet.

GL foreslår:

- At alle lærere, der underviser i gymnasiale fag på eux, skal have gymnasialt pædagogikum. Dette er et lovkrav, men sker i mange tilfælde ikke.
- At afkortning af timerne i gymnasiale fag mindskes – fx ved at forlænge uddannelsen med ½ år. Eleverne har ikke tid nok i fagene til at opnå generel studiekompetence og til at træne gymnasial metode og arbejdsform.
- At fag, der afsluttes på gymnasialt niveau, gennemføres af lærere med gymnasialt faglige kompetencer for at sikre progression og styrke elevernes studiekompetence.
- At muligheden for afstigning med studiekompetence efter det studiekompetencegivende forløb på andet år på eux merkantil stoppes. Kun godt 25 % af eux-eleverne på eux merkantil fortsætter på hovedforløbet, og det er ikke intentionen med eux.

GL ønsker udvikling af prøveformerne og genindførelse af adgang til it under eksamen

Gymnasireformen i 2017 skulle styrke elevernes digitale kompetencer. Men samtidig blev der gennemført restriktioner på adgangen til internettet til eksamen. Eksamensformen er styrende for, hvordan lærerne underviser i løbet af året, og der bør være sammenhæng mellem de i læreplanerne formulerede krav om brug af it i undervisningen. Samtidig skal vi sikre, at lærerne får den fornødne it-fag-didaktiske efteruddannelse.

GL mener desuden, at gymnasiets prøveformer skal tænkes grundigt igennem og udvikles, så der er en bedre sammenhæng mellem prøverne og undervisningen. Vi glæder os over, at vi deler den ambition med regeringen.

GL foreslår:

- At der igen indføres adgang til it under eksamen med tilhørende kontrolforanstaltninger mod snyd for at beskytte den nationale standard og elevernes retssikkerhed.
- At der igangsættes et udviklingsarbejde med fokus på at forbedre sammenhængen og progressionen i hele prøvesystemet, men også sammenhængen mellem prøvernes udformning og den daglige undervisning – herunder integrationen af de digitale muligheder.

VUC sikrer gymnasial uddannelse for voksne i hele landet

Flere VUC-afdelinger forventes at lukke i de kommende år, hvilket vil mindske det geografiske udbud af almen voksenuddannelse. Det glæder os, at regeringen vil handle nu.

Årsagerne til presset på VUC er massive besparelser på de seneste års finanslove, periodevis nedgang i optaget på VUC samt overflytning af aktivitet til FGU, erhvervsskoler og professionshøjskoler.

VUC spiller en central rolle i at uddanne unge voksne og voksne som af den ene eller anden årsag ikke har taget den direkte vej gennem uddannelsessystemet. Det har stor værdi for samfundet og for den enkelte,

at både unge og voksne opkvalificerer almene kompetencer. Kompetencer, der er vigtige, når man skal videreuddannes, have nyt job, nye arbejdsopgaver eller blot skal kunne følge udviklingen inden for sin jobfunktion. Undersøgelser viser, at nærhed til uddannelse er med til at sikre, at flere opkvalificerer sig, og at frafaldet stiger proportionalt med transporttiden. Derfor er det stærkt bekymrende, at afdelinger i landdistrikterne lukker.

GL foreslår:

- At der tilføres midler til nødlidende VUC-afdelinger, herunder at den afsatte pulje på 60 mio. kr. i forbindelse med FGU-reformen udmøntes hurtigst muligt.
- At ressourcetildelingen til landets VUC'er understøtter den brede geografiske uddannelsesdækning.

Der er behov for en ny karakterskala

De seneste evalueringer af karakterskalaen har vist, er det er nødvendigt at justere eller ligefrem reformere skalaen og beskrivelserne af dens enkelte trin. Der er problemer med skalaens anvendelighed som pædagogisk værktøj. Den promoverer nulfejlskultur i stedet for kreativitet og risikovillighed. Og den gør intet for at dæmpe det karakterræs, der flytter fokus fra egentlig læring til kortsigtet præstation.

GL foreslår:

- At den unødvendige og sjældent anvendte karakter -3 afskaffes.
- At springene mellem skalaens midterkarakterer gøres mindre og ens, fx ved at introducere en midterkarakter mere; skalaen kunne således hedde 00-2-4-6-8-10-12
- At skalaens trinbeskrivelser ændres, så der fokuseres mindre på fejl og mangler og mere på de positive aspekter af præstationen.
- At man ifm. en revision af skalaen drøfter, hvor meget karakterer bør fylde i gymnasieforløbet.

Faglærte med studentereksamen klarer sig godt

Der er behov for flere faglærte på det danske arbejdsmarked og for nye veje, der kan bidrage til det. En undersøgelse fra maj 2019 udarbejdet af AE – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at faglærte med en studentereksamen står stærkt på arbejdsmarkedet. Faglærte med en studentereksamen forøger deres chancer for at få job op til tre gange og tjener mere end faglærte uden studentereksamen. Analysen viser fx, at det at have taget en gymnasial uddannelse forud for en erhvervsuddannelse forøger chancerne for at være i arbejde, og at der er en positiv effekt af en studentereksamen på erhvervsindkomsten på op til 14.000 kr. om året for faglærte, der fx er uddannet inden for kontor og handel. Derfor kan en studentereksamen forud for en erhvervsuddannelse være en god vej for de studenter, der ikke kommer i gang med en videregående uddannelse. Det er ikke en omvej, men en styrke for både den enkelte unge og for samfundet. Derfor er det paradoksalt at Studievalg Danmark, der vejleder unge på blandt andet gymnasier om valg af videregående uddannelse, ikke kan vejlede de unge til at tage en erhvervsuddannelse.

GL foreslår:

- At vejledningsloven ændres, så Studievalg Danmark, der vejleder unge på blandt andet gymnasier og erhvervsuddannelser om valg af videregående uddannelse, også kan vejlede unge under og efter en gymnasieuddannelse om mulighederne for at tage en erhvervsuddannelse.

Hf skal gøres mere trygt for eleverne

Der er for mange klaseskift i det nye hf, fordi eleverne skifter klasse efter første år, da de starter i deres fagpakkeklasse på andet år. Det bør laves om, så eleverne vælger fagpakke fra start, uden at der sker ændringer i placeringen af fagene. Eleverne kan have ret til og mulighed for at ændre fagpakkevalg frem til årsskiftet, sådan at det fx er muligt at tilvælge en udvidet fagpakke, hvis man i løbet af 1.hf bliver rustet og motiveret til dette. Ændringen vil give et trygt toårigt forløb uden opbrud i klasserne og samtidig give mulighed for at efterleve reformens intention om professionsretning.

GL foreslår

- At hf-elever starter i deres fagpakkeklasse, når de starter på hf, og at undervisningen i fagene og i projekt- og praktikforløb tones i forhold til elevernes valg.